

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 226/02-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. marca 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku, zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Alexandra Bröstla v konaní o sťažnosti M. B., bytom K., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II vo veci vedenej pod sp. zn. 29 C 144/99 takto

r o z h o d o l :

Základné právo M. B. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II vo veci vedenej pod sp. zn. 29 C 144/99 porušené nebolo.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 14. novembra 2002 doručené podanie M. B. (ďalej len „sťažovateľka“), bytom K., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., označené ako „Sťažnosť“. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka namieta porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) vedenom pod sp. zn. 29 C 144/99 vo veci jej žaloby o uloženie povinnosti uzatvoriť kúpnu zmluvu. Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie vydal tento nález:

„Právo sťažovateľky na prejednanie veci súdom podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR, na prejednanie veci bez zbytočných prietahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8 bolo postupom Okresného súdu Košice II porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice II konal vo veci vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 29 C 144/99 bez prietahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 120.000,- Sk.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy konania.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na svojom neverejnom zasadnutí podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom zisťoval, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Po predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd zistil, že táto v časti, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, splňa všetky zákonom predpísané náležitosti podľa § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde. Keďže nezistil žiadne dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, uznesením z 27. novembra 2002 ju v označenej časti prijal na ďalšie konanie.

Podľa § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde sa ústavný súd 8. januára 2003 obrátil na predsedu okresného súdu so žiadosťou o vyjadrenie k prijatej sťažnosti sťažovateľky. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení zo 17. januára 2003 doručenom ústavnému súdu 24. januára 2003 (Spr. 29/03) uviedol:

„... Je pravdou, že žalobu o uloženie povinnosti uzatvoriť kúpnu zmluvu podala sťažovateľka na tunajšom súde dňa 30. 3. 1999, pričom už dňa 7. 4. 1999 dala konajúca sudkyňa pokyn pre doručenie opisu návrhu žalovanému a zároveň ho vyzvala, aby sa o podanom návrhu v lehote 30 dní vyjadril. Vyjadrenie žalovaného bolo právnej zástupkyňi sťažovateľky doručené dňa 9. 7. 1999 a jej stanovisko bolo dňa 18. 10. 1999 doručené právnenému zástupcovi žalovaného.

V novembri 1999 bol určený termín pojednávania na deň 24. 2. 2000. Keďže žalovaný ani jeho právny zástupca sa na toto pojednávanie nedostavili, bolo odročené na deň 13. 6. 2000 s tým, že žalovaný bol predvolávaný pod hrozbou uloženia poriadkových opatrení podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Ani tohto pojednávania sa žalovaný nezúčastnil a zásielka sa vrátila ako nedoručiteľná s poznámkou, že adresát je odsťahovaný.

Následne bola preto zisťovaná adresa trvalého pobytu žalovaného a po jej zistení bol určený nový termín pojednávania na deň 5. 12. 2000. Keďže sa žalovaný nezúčastnil ani tohto pojednávania, bolo odročené na deň 13. 3. 2001 a žalovaný bol predvolávaný cestou polície. Predvolanie na pojednávanie odmietol prevziať.

Na uvedenom pojednávaní bolo rozhodnuté o zmene návrhu a vstupe do konania navrhovanej účastníčky.

V máji 2001 bol vytýčený termín pojednávania na deň 11. 9. 2001, ktorého sa opätovne nezúčastnil žalovaný, preto bolo odročené na deň 20. 11. 2001. Keďže sa

žalovaný ani na toto ďalšie pojednávanie nedostavil, konajúca sudkyňa nariadila nový termín pojednávania na deň 21. 2. 2002 a zároveň dala pokyn pre predvedenie žalovaného. Tento nebol predvedený s poukazom na jeho vážny zdravotný stav. Za účelom preverenia tejto skutočnosti urobila konajúca sudkyňa dotaz na ošetrojúcu lekárku žalovaného, ktorá potvrdila, že účasť žalovaného na pojednávaní nie je možná.

Vzhľadom na uvedenú skutočnosť bol žalovaný dňa 15. 8. 2002 vypočutý v mieste bydliska.

V čase od 5. 9. 2002 do 31. 10. 2002 bola vo veci konajúca sudkyňa práceneschopná a dňa 11. 11. 2002 určila termín pojednávania na deň 17. 12. 2002.

Uvedeného pojednávania sa nezúčastnila sťažovateľka ani jej právna zástupkyňa, pričom svoju neúčasť ospravedlnili faxom z dôvodu práceneschopnosti právnej zástupkyne sťažovateľky. Zároveň požiadali o odročenie pojednávania.

Konajúca sudkyňa uvedené pojednávanie odročila na deň 4. 2. 2003.

Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti som toho názoru, že dĺžka predmetného konania je spôsobená predovšetkým procesnými prekážkami, nie nečinnosťou súdu. ...“

Predseda okresného súdu súčasne oznámil, že netrvá na ústnom prejednaní podanej ústavnej sťažnosti.

Sťažovateľka sa vo svojom oznámení doručenom ústavnému súdu 14. januára 2003 vyjadrila, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci prijatej sťažnosti.

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“, ako aj čl. 6 dohovoru v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 29 C 144/99 vo veci žaloby o uloženie povinnosti uzatvoriť kúpnu zmluvu.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným ...rozhodnutím. Nestačí, ak štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu okresného súdu zistil, že v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 144/99 ide o konanie vo veci žaloby o uloženie povinnosti uzatvoriť kúpnu zmluvu s kupujúcou (sťažovateľkou) vo vzťahu k jednoizbovému bytu č. 5 na Pasteurovom nám. č. 11 v Košiciach, výlučným vlastníkom ktorého mal byť odporca ako predávajúci. Ide o konanie, ktoré nie je právne zložité a tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Na právnu a faktickú zložitosť veci nepoukázal ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľa. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatoval, že konanie pred okresným súdom nemožno považovať za právne ani fakticky mimoriadne zložité, takže pri sústredenom postupe súdu ho možno uzavrieť bez zbytočných prietáhov v konaní.

2. Správanie účastníkov konania je ďalším kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Z hľadiska hodnotenia uvedeného kritéria nemožno vysloviť záver, že by sťažovateľka prispela k zdĺhavosti konania. Ústavný súd zistil, že sťažovateľka, resp. jej právna zástupkyňa, sa

okrem jedného zúčastnila na všetkých nariadených pojednávaniach vo veci pred súdom prvého stupňa.

Na priebeh celého konania malo však zásadný vplyv správanie druhého účastníka pojednávania, žalovaného, ktorý sa nezúčastňoval nariadených pojednávanií, resp. odmietal sa ich zúčastniť, čo od začiatku roku 2001 odôvodňoval svojím zdravotným stavom.

3. Tretím kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu.

Z postupu okresného súdu vyplynulo, že po doručení návrhu sťažovateľky 30. marca 1999 tento súd po počiatočných úkonoch v apríli, júni a septembri (doručovanie žaloby odporcovi na vyjadrenie) nariadil 9. novembra 1999 prvé pojednávanie vo veci na 24. február 2000.

V období od 24. februára 2000 do doručenia sťažnosti sťažovateľky ústavnému súdu okresný súd nariadil 7 pojednávanií (13. júna 2000, 5. decembra 2000, 13. marca 2001, 11. septembra 2001, 20. novembra 2001, 21. februára 2002 a 17. decembra 2002).

Okresný súd v tomto období v zásade vykonával úkony, ktoré mali viesť k zabezpečeniu účasti žalovaného na súdnom pojednávaní – zisťovanie adresy trvalého, resp. skutočného pobytu, zisťovanie zdravotného stavu, upozornenie na možnosť uloženia poriadkových opatrení, pokus o doručenie predvolania prostredníctvom polície a pokus o predvedenie na pojednávanie. Po tom, čo odporca odmietol prevziať doručenkú od hliadky mestskej polície 19. februára 2001 (v spise sa nachádza aj lekárska správa doručená odporcom z 26. februára 2001), konalo sa pojednávanie nariadené okresným súdom na 13. marec 2001 v jeho neprítomnosti. Okresný súd v rámci tohto pojednávania rozhodol, že nepripúšťa rozšírenie návrhu sťažovateľky z 24. februára 2000 a že nepripúšťa pribratie do konania odporcu v 2. rade (uznesenie č. k. 29 C 144/99-42).

Po odročení ďalších dvoch pojednávanií v roku 2001 (11. septembra 2001 a 20. novembra 2001) okresný súd po policajnom doručovaní odporcovi nariadil jeho policajné predvedenie na pojednávanie 21. februára 2002. Po oznámení eskorty o neúčasti odporcu z dôvodov imobility okresný súd vyžiadal lekársku správu o schopnosti účastníka zúčastniť sa na pojednávanií (lekárska správa z 31. mája 2002 založená v spise potvrdzuje nemožnosť účasti na pojednávaniach pre imobilitu odporcu). Výsluch nariadený na 23. júl 2002 okresný súd na žiadosť osoby, ktorá sa starala o odporcu, preložil na 15. august 2002, keď sa následne uskutočnil. Po práceneschopnosti sudkyne (september – október 2002) a po žiadosti sťažovateľky o odročenie pojednávania nariadeného na 17. december 2002 okresný súd na pojednávanií 4. februára 2003 vyhlásil rozsudok vo veci samej.

Z uvedených skutočností vyplynulo, že okresný súd využil pri príprave pojednávanií celú škálu prostriedkov poskytovaných Občianskym súdnym poriadkom (§ 52 a § 53), bol však konfrontovaný so skutočnosťou, že odporca preukazoval trvalo zhoršený zdravotný stav, dva razy zmenil bydlisko, resp. miesto pobytu a bol odkázaný na starostlivosť druhej osoby.

Na strane okresného súdu zistil ústavný súd obdobie nečinnosti predovšetkým v období od 13. marca 2001 do 11. septembra 2001 (približne 6 mesiacov), keď tento súd nezisťoval nové skutočnosti. Toto obdobie však nemá taký rozsah, aby bolo spôsobilé vážne zasiahnuť do práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných prieťahov.

Na základe uvedených skutočností a so zreteľom na konkrétne okolnosti daného prípadu ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky upravené v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 29 C 144/99 porušené nebolo.

Vzhľadom na predchádzajúci výrok nemalo už právny význam zaoberať sa žiadosťou sťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a vzhľadom na výsledok konania ústavný súd nepriznal sťažovateľke náhradu trov konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. marca 2003